

Sygn. akt IV KK 106/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **A. S.**

oskarżonego z art. 277 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 kwietnia 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na niekorzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w R.

z dnia 18 sierpnia 2020 r., sygn. akt X K (...)

na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, to jest w zakresie braku
obligatoryjnego rozstrzygnięcia o obowiązku naprawienia szkody
i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w R. do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

A. S. został oskarżony o to, że w dniu 22 sierpnia 2019 r. w miejscowości K., woj. (...) usunął trzy znaki graniczne usytuowane przy działkach oznaczonych

numerami [...]881/5, [...]881/1 i [...]15, czym działał na szkodę interesu prywatnego Ż.G. i K.G.

Wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2020 r., sygn. akt X K (...), Sąd Rejonowy w R. warunkowo umorzył wobec oskarżonego postępowanie karne na okres próby 2 lat, orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 150 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej oraz zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 26 sierpnia 2020 r.

Kasację od powyższego wyroku wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył orzeczenie Sądu Rejonowego na niekorzyść oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o środku kompensacyjnym, w zakresie braku obligatoryjnego rozstrzygnięcia o obowiązku naprawienia szkody. Skarżący zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 67 § 3 k.k., polegające na warunkowym umorzeniu postępowania karnego wobec A. S. bez nałożenia na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody w całości albo w części, z orzeczeniem wobec niego wyłącznie świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej w sytuacji, gdy powołany przepis w każdym przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego obliuguje sąd do nałożenia na sprawcę przestępstwa środka kompensacyjnego – w pierwszej kolejności obowiązku naprawienia szkody w zakresie dóbr pokrzywdzonego, która to szkoda jest następstwem popełnionego przez sprawcę przestępstwa”.

Podnosząc powyższe Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co pozwoliło na jej uwzględnienie na posiedzeniu wyznaczonym w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że Sąd Rejonowy w R., wydając w dniu 18 sierpnia 2020 r. w sprawie o sygn. X K (...) wyrok warunkowo umarzający postępowanie wobec A. S. o czyn z art. 277 k.k., dopuścił się rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego - art. 67 § 3 k.k., które to uchybienie skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w zaskarżonej części i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Zgodnie z dyspozycją art. 67 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., zmienionym następnie ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 437) sąd, umarzając warunkowo postępowanie karne, nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości albo w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę. Nadto, sąd może nałożyć na sprawcę obowiązki probacyjne wymienione w art. 72 § 1 pkt 1-3, 5-6b, 7a lub 7b, a ponadto orzec świadczenie pieniężne lub zakaz prowadzenia pojazdów, do lat 2.

Już z literalnego brzmienia art. 67 § 3 k.k. jednoznacznie wynika, że orzeczenie naprawienia szkody, w przeciwieństwie do pozostałych obowiązków probacyjnych, ma charakter obligatoryjny. Przesądza o tym użyty przez ustawodawcę zwrot „sąd nakłada”. Obowiązku tego nie stosuje się, gdy przestępstwem nie wyrządzono szkody (np. w wypadku przygotowania lub usiłowania bądź tzw. przestępstw bez ofiar) albo gdy szkoda wyrządzona przestępstwem została już naprawiona (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1994 r., WR 75/94; z dnia 31 sierpnia 2007 r., V KK 228/07). Zobowiązanie do naprawienia szkody może polegać na zobowiązaniu sprawcy do przywrócenia stanu poprzedniego albo do zapłacenia określonej kwoty na rzecz pokrzywdzonego, natomiast sposób naprawienia szkody musi być określony w orzeczeniu sądu.

A. S. popełnił czyn z art. 277 k.k. na szkodę Ż. G. i K. G. w dniu 22 sierpnia 2019 r., a więc w okresie, kiedy art. 67 § 3 k.k. w nowym brzmieniu już obowiązywał. Tymczasem w realiach niniejszej sprawy, pomimo uznania A. S. za winnego wskazanego wyżej występku, Sąd Rejonowy w R. zaniechał orzeczenia

wobec niego obowiązku naprawienia wyrządzonej pokrzywdzonym szkody, nie respektując tym samym wymogu wynikającego z art. 67 § 3 k.k. Przy czym nie ma najmniejszych wątpliwości, że szkoda została pokrzywdzonym wyrządzona i nie została naprawiona. O powyższym świadczy również treść pisma pokrzywdzonych z dnia 17 sierpnia 2020 r., w którym wniesli o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody w formie „przywrócenia stanu poprzedniego i ustanowienia betonowych znaczników granicznych przez uprawnionego geodetę zgodnie z prawem budowlanym i geodezyjnym według postępowania administracyjnego na koszt oskarżonego A. S.”. Warto wspomnieć, że Sąd meriti czynił ustalenia odnośnie do daty nadania przez pokrzywdzonych ww. pisma pod kątem dochowania przez nich terminu z art. 49a k.p.k. do złożenia wniosku o naprawienie szkody z art. 46 k.k. Tymczasem zupełnie nie dostrzegł, iż kwestia ta pozostaje bez znaczenia w niniejszej sprawie, skoro w przypadku zastosowania przez sąd instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego swoistą, szczególną i samodzielną podstawę do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody stanowi art. 67 § 3 k.k.

Wskazane wyżej uchybienie Sądu Rejonowego w R. stanowiło niewątpliwie rażącą obrazę prawa materialnego, która miała istotny i oczywisty wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Z uwagi na powyższe, niezbędne było uchylenie wyroku w zaskarżonej części, to jest w zakresie braku rozstrzygnięcia o obligatoryjnym obowiązku naprawienia szkody i przekazanie sprawy w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania. W świetle aktualnego brzmienia art. 425 § 2 zd. 2 k.p.k. dopuszczalność uchylenia zaskarżonego orzeczenia wyłącznie w części, w jakiej nie zawiera ono określonego rozstrzygnięcia, którego zastosowanie było obligatoryjne, nie budzi wątpliwości.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w R. będzie zobligowany do uwzględnienia powyższych uwag i wyda rozstrzygnięcie respektujące aktualne brzmienie art. 67 § 3 k.k.

Ze wskazanych wyżej powodów, należało orzec jak w sentencji.